

บทที่ 4

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการลงทุนในลักษณะของศูนย์กำไร

การดำเนินงานของโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่นั้นมิวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยมีต้นทุนที่เกิดขึ้นทั้งต้นทุนส่วนเพิ่มจากการลงทุนในโครงการ และต้นทุนที่ไม่ได้จ่ายเพิ่มแต่อาศัยระบบเครือข่ายโทรศัพท์และทรัพยากรที่มีอยู่เดิม เพื่อสามารถจะทำให้ระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ทำงานได้ และมีรายได้ของโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่จากค่าใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งในการวิเคราะห์โครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในบทนี้จะวัดผลการดำเนินงานจริงของโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่โดยใช้วิธีการบัญชีตามความรับผิดชอบ (Responsibility Accounting) เข้ามาประยุกต์ในการวิเคราะห์ โดยกำหนดให้โครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นศูนย์กำไรหนึ่งขององค์การโทรศัพท์ฯ ในการวัดผลการดำเนินงานของโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่จะต้องจัดสรรค่าใช้จ่ายจากการที่โครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ให้บริการในระบบเครือข่ายโทรศัพท์และทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อให้บริการพื้นฐานคือบริการโทรศัพท์แบบทั่วไปให้กับโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่

การจัดให้หน่วยงานใดเป็นศูนย์กำไรแล้ว จะต้องมิลักษณะ 3 ประการ¹ คือ

1. กำไรเป็นวัตถุประสงค์หลักของการดำเนินงาน

¹ ดวงมณี โกมารทัต สัมมนาต้นทุน : การรายงานเพื่อวัดผลการปฏิบัติงาน, หน้า 181-182

2. ผู้จัดการศูนย์กีฬาอิสระ และอำนาจหน้าที่ที่จะตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เพื่อเพิ่มกีฬาให้แก่ศูนย์ของตน

3. มีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานต่าง ๆ เพื่อเสนอต่อผู้บริหาร ขึ้นสูงโดยสม่ำเสมอ

เนื่องจากองค์การโทรศัพท์ฯ เป็นรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ อำนาจในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ จึงไม่เป็นอิสระอย่างสมบูรณ์ แต่อย่างไรก็ตามการกำหนดให้โครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นศูนย์กีฬาหนึ่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการนำเอาการบัญชีตามความรับผิดชอบเข้ามาใช้วัดผลการปฏิบัติงานในหน่วยงานต่าง ๆ ขององค์การโทรศัพท์ฯ ซึ่งการวัดผลงานในความรับผิดชอบส่วนงานย่อย ๆ เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่จะทำให้สามารถทราบว่าหน่วยงานใดมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากกว่ากัน

ในการวิเคราะห์โครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยให้โครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นศูนย์กีฬาในนั้น ต้องรับผิดชอบทั้งรายได้และรายจ่ายเพื่อนำมาวัดผลการดำเนินงานของโครงการ ซึ่งรายได้ของโครงการได้กล่าวรายละเอียดแล้วในบทที่ 3 (ตารางที่ 3.19) ส่วนรายจ่ายที่จะนำมาวิเคราะห์นั้นจะประกอบด้วยค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มที่กล่าวแล้วในบทที่ 3 (ตารางที่ 3.18) และค่าใช้จ่ายที่จัดสรรจากการให้บริการร่วมกันในระบบเครือข่ายโทรศัพท์ และทรัพยากรที่มีอยู่ นอกจากนั้นยังมีค่าแรงพนักงานที่มีอยู่เดิม แต่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลซ่อมแซมสถานีฐาน และชุมสายโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งสามารถจัดสรรเงินเดือนเป็นต้นทุนของโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้เลย ส่วนค่าใช้จ่ายที่จะจัดสรรจากการให้บริการร่วมกับระบบเครือข่ายโทรศัพท์และทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อให้บริการพื้นฐานโทรศัพท์แบบทั่วไประบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ให้บริการร่วมในสิ่งเหล่านี้เหมือนกับโทรศัพท์แบบทั่วไป รายละเอียด

และหลักเกณฑ์ในการบันทึงบส่วนต้นทุนส่วนนี้จะได้อีกกล่าวดังต่อไปนี้

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานขององค์การโทรศัพท์ฯ

ในการดำเนินงานขององค์การโทรศัพท์ฯ มีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นหลายประเภท แต่องค์การโทรศัพท์ฯ จัดเป็นประเภทใหญ่ ๆ ตามการจัดแสดงในงบกำไรขาดทุนในตารางที่ 4.1-4.4 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา คือ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการซ่อมแซมสินทรัพย์ขององค์การโทรศัพท์ฯ ได้แก่ ค่าอะไหล่ ค่าแรงงาน ค่าพาหนะ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในการซ่อมแซมสินทรัพย์

2. ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานทั่วไป ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นของส่วนงานต่าง ๆ นอกจากค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมและบำรุงรักษา และค่าใช้จ่ายที่คิดเป็นต้นทุนสินทรัพย์ระหว่างก่อสร้าง ได้แก่ เงินเดือนและค่าจ้าง ค่าสวัสดิการ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เกี่ยวกับพนักงาน (ค่าเช่าบ้าน เบี้ยเลี้ยงที่พัก ค่าเครื่องแบบ ค่าเดินทาง ฝึกอบรม และอื่น ๆ เกี่ยวกับพนักงาน) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะ ค่าเช่า ค่าใช้จ่ายทางด้านพิธีการ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่ปรึกษา ค่าเบี้ยประกัน ค่าโฆษณา ค่าจ้างเหมา ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสาธารณูปโภค ค่าภาษีโรงเรือนและที่ดิน และค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ

3. ค่าเผื่อหนี้สูญ ตั้งจากลูกหนี้ที่ไม่ใช่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่ค้างชำระเกินกว่า 6 เดือนขึ้นไป นับจากวันที่หนี้ถึงกำหนดชำระ โดยตั้งหนี้สูญจะสูญในอัตราดังนี้

ตารางที่ 4.1
องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย
งบกำไรขาดทุน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2529

(บาท)

2529

รายได้ในการดำเนินงาน	
ค่าใช้บริการโทรศัพท์ท้องถิ่น	3,931,244,886
ค่าใช้บริการโทรศัพท์ทางไกล	2,834,305,082
ค่าใช้บริการโทรศัพท์อื่น ๆ	<u>1,062,477,438</u>
	<u>7,282,027,406</u>
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	349,480,474
ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานทั่วไป	1,920,743,683
ค่าเพื่อหนี้สูญ	9,108,039
ค่าเสื่อมราคา	<u>974,017,314</u>
	<u>3,250,349,510</u>
กำไรจากการดำเนินงาน	<u>4,577,677,896</u>
รายได้อื่น ๆ	<u>277,256,050</u>
	4,854,933,946
ดอกเบี้ยจ่าย	(1,425,720,810)
รายจ่ายอื่น ๆ	<u>(666,027,060)</u>
กำไรสุทธิ	<u><u>2,763,186,076</u></u>

ที่มา : ส่วนการบัญชี

ตารางที่ 4.2
องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย
งบกำไรขาดทุน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2530

(บาท)

2530

รายได้ในการดำเนินงาน	
ค่าใช้บริการโทรศัพท์ท้องถิ่น	5,052,440,524
ค่าใช้บริการโทรศัพท์ทางไกล	3,564,901,749
ค่าใช้บริการโทรศัพท์อื่น ๆ	<u>789,161,151</u>
	<u>9,406,503,424</u>
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	358,366,797
ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานทั่วไป	2,213,481,055
ค่าเผื่อหนี้สูญ	19,212,938
ค่าเสื่อมราคา	<u>1,714,214,757</u>
	<u>4,305,275,547</u>
กำไรจากการดำเนินงาน	<u>5,101,227,877</u>
รายได้อื่น ๆ	<u>146,854,617</u>
	5,248,082,494
ดอกเบี้ยจ่าย	(1,812,182,338)
รายจ่ายอื่น ๆ	<u>(931,607,370)</u>
กำไรสุทธิ	<u><u>2,504,292,786</u></u>

ที่มา : ส่วนการบัญชี

ตารางที่ 4.3
องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย
งบกำไรขาดทุน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2531

(บาท)

2531

รายได้จากการดำเนินงาน	
ค่าใช้บริการโทรศัพท์ท้องถิ่น	5,870,429,938
ค่าใช้บริการโทรศัพท์ทางไกล	4,489,873,719
ค่าใช้บริการโทรศัพท์อื่น ๆ	<u>678,298,012</u>
	<u>11,038,601,669</u>
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	362,895,112
ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานทั่วไป	2,464,981,555
ค่าเพื่อหนี้สูญ	27,700
ค่าเสื่อมราคา	1,656,109,559
สิทธิในการใช้วงจรรระบบเคเบิลใต้น้ำไทย	
มาเลเซีย ตัดบัญชี	<u>13,655,043</u>
	4,497,668,969
กำไรจากการดำเนินงาน	<u>6,540,932,700</u>
รายได้อื่น ๆ	<u>252,238,932</u>
	6,793,171,632
ดอกเบี้ยจ่าย	(1,970,618,217)
รายจ่ายอื่น ๆ	<u>(1,566,286,772)</u>
	3,256,266,643
รายการปรับปรุงกำไรของงวดก่อนสุทธิ	<u>(528,596,237)</u>
กำไรสุทธิ	<u><u>2,727,670,406</u></u>

ที่มา : ส่วนการบัญชี

ตารางที่ 4.4
องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย
งบกำไรขาดทุน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2532

(บาท)

2532

รายได้ในการดำเนินงาน	
ค่าใช้บริการโทรศัพท์ท้องถิ่น	6,844,848,298
ค่าใช้บริการโทรศัพท์ทางไกล	5,457,437,149
ค่าใช้บริการโทรศัพท์อื่น ๆ	<u>903,933,033</u>
	<u>13,206,218,480</u>
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	393,065,389
ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานทั่วไป	2,701,422,667
ค่าเพื่อหนี้สูญ	8,014,389
ค่าเสื่อมราคา	1,776,942,397
สิทธิในการใช้วงจรรบบเคเบิลใต้น้ำไทย	
มาเลเซีย ตัดบัญชี	<u>17,228,762</u>
	4,896,673,604
กำไรจากการดำเนินงาน	<u>8,309,844,875</u>
รายได้อื่น ๆ	<u>990,554,266</u>
	9,300,099,142
ดอกเบี้ยจ่าย	(2,033,039,952)
รายจ่ายอื่น ๆ	<u>(1,493,989,344)</u>
กำไรสุทธิ	<u><u>5,773,069,846</u></u>

ที่มา : ส่วนการบัญชี

<u>ระยะเวลาที่หนักข้างขำระ</u>	<u>อัตราร้อยละของหนี้สงสัยจะสูญ</u>
เกินกว่า 6 เดือน - 1 ปี	50
เกินกว่า 1 ปี - 2 ปี	75
เกินกว่า 2 ปี	100

4. ค่าเสื่อมราคา เป็นค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์รวมขององค์การโทรศัพท์ทั้งหมด โดยที่ไม่ได้แยกรายละเอียดค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์แต่ละประเภทของสินทรัพย์ แต่บันทึกบัญชีค่าเสื่อมราคา รวมเพียงบัญชีเดียว

5. สิทธิในการใช้วงจรรระบบเคเบิลใต้น้ำไทย-มาเลเซีย เป็นค่าใช้จ่ายจากการตัดบัญชีเป็นค่าสิทธิในการใช้ช่องสัญญาณในช่วงไทย-มาเลเซีย เพื่อใช้ในการติดต่อโทรศัพท์ระหว่างประเทศไทย-มาเลเซีย ตั้งแต่วันที่ 25 พฤศจิกายน 2530 โดยค่าสิทธิดังกล่าวจำนวน 327.72 ล้านบาท ตัดบัญชีตามอายุการใช้งานของเคเบิลใต้น้ำประมาณการไว้ 20 ปี โดยคิดเป็นค่าใช้จ่ายตัดบัญชีตั้งแต่วันที่ 25 พฤศจิกายน 2530

การปันส่วนต้นทุน

เนื่องจากการทำงานของโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ไม่สามารถที่จะให้บริการได้ตามลำพังเป็นเอกเทศ แต่ต้องอาศัยระบบเครือข่ายโทรศัพท์และทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อให้บริการพื้นฐานคือให้บริการโทรศัพท์แบบทั่วไปด้วย ต้นทุนของโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ นอกจากต้นทุนส่วนเพิ่มที่กล่าวในบทที่ 3 แล้ว จึงประกอบด้วยต้นทุนอันเกิดจากการให้บริการร่วมกับระบบเครือข่ายโทรศัพท์ และทรัพยากรที่มีอยู่เดิม ซึ่งจะต้องมีการปันส่วนต้นทุนส่วนนี้ให้กับโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่

จากรายละเอียดที่กล่าวมาแล้วถึงค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานขององค์การโทรศัพท์ฯ ค่าใช้จ่ายในส่วนที่ใช้ทรัพยากรร่วมกันแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ค่าแรงพนักงานซึ่งรับโอนมาจากระบบเครือข่ายเดิม
2. ค่าใช้จ่ายร่วมที่ปันส่วนให้โครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่

รายละเอียดค่าใช้จ่ายที่ปันส่วนให้โครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่จะกล่าวต่อไปนี้

1. ค่าแรงพนักงานซึ่งรับโอนมาจากระบบเครือข่ายเดิม ได้แก่ ค่าแรงพนักงานผู้รับผิดชอบในการซ่อมแซมดูแลสถานีฐานและชุมสายโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยใช้พนักงานที่มีอยู่เดิมรับผิดชอบดูแลซ่อมแซมสถานีฐาน และชุมสายโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยเฉพาะ จากการเก็บรายละเอียดพนักงานดูแลสถานีฐานจากส่วนระบบสื่อสารวิทยุ พนักงานดูแลชุมสายโทรศัพท์เคลื่อนที่จากหน่วยระบบเครื่องชุมสายโทรศัพท์เคลื่อนที่ และพนักงานซ่อมแซมจากกองซ่อมอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (ตารางที่ 4.5) ดังนี้

พนักงานดูแลสถานีฐานมีเจ้าหน้าที่ 3 คน มีค่าแรง ในปีงบประมาณ 2529-2532 จำนวน 75,720 333,540 366,540 และ 396,180 บาท ตามลำดับ

พนักงานดูแลเครื่องชุมสายโทรศัพท์เคลื่อนที่มีเจ้าหน้าที่ 7 คน มีค่าแรงในปีงบประมาณ 2529-2532 จำนวน 151,035 649,500 713,220 และ 767,820 บาท ตามลำดับ

พนักงานซ่อมแซมอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ 2 คน ซึ่งเริ่มซ่อมแซมตั้งแต่มกราคม 2532 เนื่องจากตั้งแต่เปิดใช้งานถึงธันวาคม 2531 บริษัทอิริคสันซึ่งเป็นผู้รับเหมาติดตั้งสถานีฐานและชุมสายโทรศัพท์เคลื่อนที่รับผิดชอบในการซ่อม ดังนั้น

ตารางที่ 4.5 ค่าแรงงานดูแลซ่อมแซมสถานีฐานและชุมสายโทรศัพท์เคลื่อนที่
ระหว่างปีงบประมาณ 2529 - 2532

หน่วย : บาท

เงินเดือน					
ปีงบประมาณ					
	ดูแล	ดูแลชุมสาย	ซ่อมแซม	รวม	
	สถานีฐาน ¹	โทรศัพท์เคลื่อนที่ ²	อุปกรณ์ ³		

2529	75,720	151,035	--	226,755	
(กค.-คค.)					
2530	333,540	649,500	--	983,040	
2531	366,540	713,220	--	1,079,760	
2532	396,180	767,820	172,530	1,336,530	

ที่มา 1 ส่วนระบบสื่อสาร

2 หน่วยระบบเครื่องชุมสายโทรศัพท์เคลื่อนที่

3 กองซ่อมอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

ค่าแรงมีเฉพาะปีงบประมาณ 2532 มีค่าแรงจำนวน 172,530 บาท

2. ค่าใช้จ่ายร่วมที่ปันส่วนให้โครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายร่วมอันเกิดจากการให้บริการร่วมกันของโทรศัพท์แบบทั่วไปและโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ในการปันส่วนค่าใช้จ่ายได้ดังนี้

2.1 จำนวนค่าใช้จ่ายที่จะนำมาจัดสรรจะพิจารณาจากค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานขององค์การโทรศัพท์ฯ ทั้ง 5 ประเภทที่กล่าวมาแล้วข้างต้นคือ

1. ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา ถือเป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายที่ต้องปันส่วน เนื่องจากเกิดขึ้นจากการซ่อมแซมสินทรัพย์ที่โครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่เข้าร่วม

2. ค่าเสื่อมราคา ซึ่งในการบันทึกบัญชีขององค์การโทรศัพท์ฯ บันทึกบัญชีค่าเสื่อมราคา โดยไม่ได้แยกรายละเอียดว่าเป็นของระบบเครือข่ายโทรศัพท์ อาคาร เครื่องใช้สำนักงาน เครื่องปรับอากาศ และสินทรัพย์อื่น ๆ ตามประเภทใหญ่ ๆ เป็นจำนวนเท่าใด ซึ่งระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ให้บริการร่วมในสินทรัพย์เหล่านี้ทั้งหมด นอกเหนือจากสินทรัพย์ที่โครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ลงทุนเพิ่ม

3. ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานทั่วไป ถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายร่วมที่โครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่มีส่วนร่วมให้บริการในค่าใช้จ่ายส่วนนี้ด้วย เนื่องจากค่าใช้จ่ายส่วนนี้ที่เกิดขึ้นในแต่ละส่วนงาน นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายในข้อ 1 และ 2 เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์การโทรศัพท์ฯ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานทั่วไปของด้านกิจกรรมทั่วไป ด้านปฏิบัติการ ด้านวิศวกรรม สำนักกิจกรรมวิสาหกิจ สำนักตรวจสอบภายในและสำนักแผนวิสาหกิจ

ค่าใช้จ่ายของหน่วยงานเหล่านี้เป็นค่าใช้จ่ายรวมของทั้งองค์การโทรศัพท์ฯ ระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ไม่ได้มีการบริหารงานแยกเฉพาะส่วนของระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ในการดำเนินงานต่างๆของโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่อาศัยหน่วยงานต่างๆเหล่านี้รับผิดชอบร่วมกันกับโทรศัพท์แบบทั่วไป

4. ค่าเพื่อหนี้สูญ ไม่ถือเป็นค่าใช้จ่ายที่จะต้องนำมาปันส่วน เนื่องจากไม่มีการเกิดหนี้สูญของโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ และหนี้สูญของโทรศัพท์แบบทั่วไปไม่เกี่ยวข้องกับการให้บริการร่วมของโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ เนื่องจากเป็นรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บรายได้ของโทรศัพท์แบบทั่วไป และไม่มีการตั้งค่าเพื่อหนี้สูญของโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ เนื่องจากลูกหนี้ทั้งหมดของโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่สามารถเก็บเงินได้ก่อน 6 เดือน

5. ค่าสิทธิในการใช้วงจกระบบเคเบิลใต้น้ำไทย-มาเลเซีย ซึ่งโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ไม่ได้ให้บริการในส่วนของสิทธินี้ด้วย ดังนั้น จึงไม่นำมาเป็นค่าใช้จ่ายที่จะปันส่วนให้โครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นส่วนที่ใช้เฉพาะของโทรศัพท์แบบทั่วไป เท่านั้น

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานขององค์การโทรศัพท์ฯ ทั้ง 5 ประเภทที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น ค่าใช้จ่ายที่จะนำมาปันส่วน ได้แก่ ค่าเสื่อมราคา ค่าซ่อมแซม และบำรุงรักษา และค่าใช้จ่ายในการบริหารงานทั่วไป ก็คือค่าใช้จ่ายดำเนินงานขององค์การโทรศัพท์ฯ หักด้วยค่าเพื่อหนี้สูญและค่าสิทธิในการใช้วงจกระบบเคเบิลใต้น้ำไทย-มาเลเซียตัดบัญชี ตามรายละเอียดค่าใช้จ่ายดำเนินงานขององค์การโทรศัพท์ฯ ในปีงบประมาณ 2529-2532 แสดงตามตารางที่ 4.1-4.4 ตามลำดับ นอกจากนี้จะต้องหักด้วยค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มของโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ (ตาราง 3.18) และค่าแรงพนักงานที่ปันส่วน (ตาราง 4.5)

จะได้ค่าใช้จ่ายที่นำมาบันทึกลงในบัญชีประมาณ 2529-2532 จำนวนเงิน 3,234,019,833 4,253,156,614 4,442,355,978 และ 4,820,059,400 บาท ตามลำดับ (ตารางที่ 4.6)

2.2 อัตรากำไรส่วนค่าใช้จ่าย ระหว่างโทรศัพท์แบบทั่วไป และโทรศัพท์เคลื่อนที่ หลักเกณฑ์ที่นำมาหาอัตราส่วนพิจารณาจากพฤติกรรมของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน¹ แสดงได้ดังนี้

1. ต้นทุนการก่อสร้างระบบสื่อสาร ข่ายสายและ เครื่องชุมสายขององค์การโทรศัพท์ฯ นั้นมีพื้นที่ให้บริการขนาดใหญ่และกำลังการผลิต (จำนวนเลขหมายโทรศัพท์) มาก ครอบคลุมทั่วประเทศไทย ดังนั้นต้นทุนการก่อสร้างระบบสื่อสาร ข่ายสาย และเครื่องชุมสายเป็นค่าใช้จ่ายคงที่ที่สามารถให้บริการได้ ณ ระดับการผลิตหนึ่ง ๆ เมื่อต้องการที่จะขยายเลขหมายโทรศัพท์ อีกกำลังการผลิตก็จะต้องมีต้นทุนการสร้างเพิ่มขึ้นทั้ง 3 ระบบ ซึ่งมีต้นทุนการก่อสร้างที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับขนาดของกำลังการผลิตคือจำนวนเลขหมาย ในแต่ละปีมีการคิดต้นทุนการก่อสร้างเป็นค่าใช้จ่ายคือค่าเสื่อมราคา ปัจจุบันองค์การโทรศัพท์มีกำลังการผลิตเต็มตลอดเวลาดังนั้นจะลงทุนเพิ่มขึ้นก็ยังไม่สามารถให้บริการได้เพียงพอต่อความต้องการโทรศัพท์ ค่าเสื่อมราคาเป็นค่าใช้จ่ายคงที่ แต่ต้นทุนสินทรัพย์ดังกล่าวมีความสัมพันธ์โดยตรงกับจำนวนเลขหมายการผลิตเต็มกำลังการผลิตตลอดเวลาทำให้ค่าเสื่อมราคาต่อเลขหมายคงที่ เช่น องค์การโทรศัพท์ฯลงทุนในระบบข่ายสาย 1,000 ล้านบาท ระบบสื่อสาร 2,000

¹ Nippon Telegraph & Telephone Corperation Japan International Corporation Agency, Network Planning; P21-27

ตารางที่ 4.6 ค่าใช้จ่ายร่วมที่นำมาขึ้นส่วน

หน่วย : บาท

ปีงบประมาณ	ค่าใช้จ่ายที่ไม่ได้นำมาขึ้นส่วน						รวมที่นำมาขึ้นส่วน
	ค่าเช่า	ค่าเช่าของ	ค่าสิทธิในการใช้วงจรรอบ	ค่าเช่า	ส่วนเพิ่ม	ค่าแรงงาน	
2529	3,250,349,510	9,108,039	-	6,994,883	226,755	16,329,677	3,234,019,833
2530	4,305,275,547	19,212,938	-	31,922,955	983,040	52,118,933	4,253,156,614
2531	4,497,668,969	27,700	13,655,043	40,550,488	1,079,760	55,312,991	4,442,355,978
2532	4,896,673,604	8,014,389	17,228,672	50,034,613	1,336,530	76,614,204	4,820,059,400

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ล้านบาท และเครื่องชุมสาย 3,000 ล้านบาท สามารถให้บริการโทรศัพท์ได้จำนวน 1 ล้านเลขหมาย มีอายุการใช้งาน 10 ปี ค่าเสื่อมราคาของทั้งหมดเท่ากับ 600 ล้านบาทต่อปี ต้นทุนค่าเสื่อมราคาเฉลี่ย 600 บาทต่อเลขหมายต่อปี ณ กำลังการผลิต 1 ล้านเลขหมาย

2. ต้นทุนการก่อสร้างอาคาร ที่ดินและสินทรัพย์อื่น ๆ ถึงแม้จะไม่เกี่ยวข้องกับกำลังการผลิตโดยตรงนัก แต่ต้นทุนเหล่านี้ก็มีความสัมพันธ์โดยตรงกับต้นทุนการก่อสร้างระบบสื่อสาร ข่ายสายและเครื่องชุมสาย ดังนั้นต้นทุนเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์กับจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ด้วย ต้นทุนเหล่านี้จะคิดเป็นค่าใช้จ่ายแต่ละปีคือค่าเสื่อมราคา ยกเว้นที่ดินที่ไม่มีการคิดค่าเสื่อมราคา ถึงแม้จะเป็นค่าใช้จ่ายคงที่แต่เมื่อกำลังการผลิตเต็มที่ตลอดเวลา ค่าเสื่อมราคาต่อเลขหมายจะคงที่เช่นกัน

3. ค่าใช้จ่ายซ่อมแซมบำรุงรักษา และค่าใช้จ่ายในการบริหารงานทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละปี แต่มีลักษณะโดยส่วนรวมแล้วเป็นค่าใช้จ่ายคงที่ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับต้นทุนการก่อสร้างระบบสื่อสาร ข่ายสาย เครื่องชุมสายและอาคารโดยตรง ซึ่งก็จะมีสัมพันธ์กับจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ด้วย ดังนั้น ค่าใช้จ่ายซ่อมแซมบำรุงรักษาและค่าใช้จ่ายในการบริหารงานทั่วไปต่อเลขหมายโทรศัพท์คงที่เช่นกัน

จะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายทั้ง 3 ประเภทที่กล่าวมาแล้วข้างต้นถึงแม้จะเป็นค่าใช้จ่ายคงที่ ซึ่งคงที่ใน ณ ระดับช่วงการผลิตหนึ่ง ๆ เท่านั้น มีความสัมพันธ์โดยตรงกับจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ กำลังการผลิตขององค์การโทรศัพท์เต็มตลอดเวลาจะมีผลทำให้ค่าใช้จ่ายต่อเลขหมายค่อนข้างคงที่เช่นกัน ซึ่งเกณฑ์ที่จะนำมาหาอัตราส่วนปันส่วน คือ อัตราส่วนระหว่างเลขหมายโทรศัพท์ทั้งหมดกับโทรศัพท์เคลื่อนที่

อัตราส่วนการปันส่วนให้โครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่แสดงการปันส่วนแสดงการคำนวณในตารางที่ 4.7 ซึ่งในปีงบประมาณ 2529-2532 ใช้อัตราการปันส่วน 0.08% 0.35% 0.76% และ 0.92% ตามลำดับ

จากรายละเอียดหลักเกณฑ์ในการปันส่วนค่าใช้จ่ายข้างต้นนำมาคำนวณค่าใช้จ่ายปันส่วนให้โครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ (ตารางที่ 4.8) ในปีงบประมาณ 2529-2532 ได้ดังนี้คือ ค่าใช้จ่ายปันส่วนรวม 2,587,215 14,886,048 30,761,905 บาท ตามลำดับ และค่าใช้จ่ายปันส่วนเฉลี่ยต่อเลขหมาย 3,120 3,367 3,119 และ 3,212 บาท ตามลำดับ

ต้นทุนและผลตอบแทนของโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในลักษณะของศูนย์กำไร

ต้นทุนของโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในลักษณะของศูนย์กำไร จะประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มของโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ (ตารางที่ 3.18) ค่าแรงงานพนักงานดูแลซ่อมแซมสถานีฐานและชุมสายโทรศัพท์เคลื่อนที่ (ตารางที่ 4.5) และค่าใช้จ่ายร่วมที่ปันส่วนให้โครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ (ตารางที่ 4.8) ส่วนรายได้ของโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่แสดงในตารางที่ 3.19 ในการวัดผลกำไรดำเนินงานของศูนย์กำไรของโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ นำรายละเอียดค่าใช้จ่ายของโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ และรายได้ของโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่มาจัดทำงบกำไรขาดทุนตามรายละเอียดในตารางที่ 4.9 จะได้

ค่าใช้จ่ายปันส่วนให้โครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่รวมปีงบประมาณ 2529-2532 จำนวน 2,813,970 15,869,088 34,841,665 และ 45,681,076 บาท ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 อัตราส่วนปันส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินงาน

ปีงบประมาณ	จำนวนเลขหมาย		อัตราส่วน การปันส่วน (%)
	โทรศัพท์ทั้งหมด	โทรศัพท์เคลื่อนที่	
2529	1,008,009	829	0.08
2530	1,251,102	4,421	0.35
2531	1,385,680	10,530	0.76
2532	1,493,438	13,802	0.92

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.8 ค่าใช้จ่ายดำเนินงานที่ปันส่วนให้โครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่

		ค่าใช้จ่ายดำเนินงานที่ปันส่วน		
ปีงบประมาณ	อัตราส่วน	ค่าใช้จ่ายรวม	ให้โครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ (บาท)	
การปันส่วน	ที่นำมา			
(%)	ปันส่วน (บาท)	รวม	เฉลี่ยต่อ	เลขหมาย
2529	0.08	13,234,019,833	2,587,215	3,120
2530	0.35	14,253,156,614	14,886,048	3,367
2531	0.76	14,442,355,978	33,761,905	3,119
2532	0.92	14,820,059,400	44,344,546	3,212

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.9 งบกำไรขาดทุนของโครงการบริหารสิทธิ์เคลื่อนที่ในลักษณะของศูนย์กำไร
ประจำปีสิ้นสุดเพียงวันที่ 30 กันยายน 2529-2532

หน่วย : บาท

รายการ	2529	2530	2531	2532	รวม
รายได้	3,465,304	61,269,565	218,295,549	372,244,422	655,274,840
เงินลงทุน	383,871,990		67,691,420		451,563,410
ค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่ม					
ค่าเสื่อมราคา	6,392,449	27,447,363	29,880,270	32,313,178	96,033,260
ค่าแรงงาน	31,166	134,023	147,173	158,439	470,801
ค่าธรรมเนียมพิมพ์	153,077	2,350,105	7,349,299	13,373,469	23,225,950
ค่าธรรมเนียมพิมพ์ใช้	121,350	734,250	1,741,200	2,417,100	5,013,900
ค่าไฟฟ้า					
-สถานีฐาน	220,231	932,746	1,089,287	1,245,827	3,488,091
-ศูนย์กลางบริหารสิทธิ์เคลื่อนที่	76,610	324,468	343,259	362,050	1,106,387
ค่าอะไหล่				164,550	164,550
ค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มรวม	6,994,883	31,922,955	40,550,488	50,034,613	129,502,939
กำไร (ขาดทุน) ส่วนเพิ่ม	(3,529,579)	29,346,610	177,745,061	322,209,809	525,771,901
ค่าใช้จ่ายบางส่วน					
ค่าแรงงาน	226,755	983,040	1,079,760	1,336,530	3,626,085
ค่าใช้จ่ายรวม	2,587,215	14,886,048	33,761,905	44,344,546	95,579,714
ค่าใช้จ่ายบางส่วนรวม	2,813,970	15,869,088	34,841,665	45,681,076	99,205,799
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	(6,343,549)	13,477,522	142,903,396	276,528,733	426,566,102
อัตราผลตอบแทนต่อค่าขาย	(183.06)%	22%	65.46%	74.29%	65.10%
อัตราผลตอบแทนต่อ	(1.65)%	3.51%	34.21%	61.24%	24.33%
เงินลงทุน					

กำไร(ขาดทุน)สุทธิสำหรับปีงบประมาณ 2529-2532 มีค่า (6,343,549)
13,477,522 142,903,396 และ 276,528,733 บาท ตามลำดับ

อัตราผลตอบแทนต่อค่าขายปีงบประมาณ 2529-2532 มีค่า (183.06%)
22.00% 65.46% และ 74.29% ตามลำดับ และมีอัตราผลตอบแทนต่อค่าขาย
รวมทั้งปีงบประมาณ 2529-2532 65.10%

อัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนปีงบประมาณ 2529-2532 มีค่า (1.65%)
3.51% 34.21% และ 61.24% ตามลำดับ และมีอัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุน
ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2529-2532 24.33%

สรุปได้ว่า อัตราผลตอบแทนการลงทุนในโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ใน
ลักษณะของศูนย์กำไรสูงกว่า 7%

ค่าใช้จ่ายรวมของโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ปีงบประมาณ 2529-2532
ตามรายละเอียดตารางที่ 4.10 ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มรวม 71.31%
66.80% 53.79% และ 52.27% และค่าใช้จ่ายที่ปันส่วนรวม 28.69%
33.20% 46.21% และ 47.73% ตามลำดับ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.10 สัดส่วนค่าใช้จ่ายแต่ละรายการต่อค่าใช้จ่ายรวมระหว่างปีงบประมาณ 2529-2532

รายการ	2529	2530	2531	2532
ค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่ม				
ค่าเสื่อมราคา	65.17%	57.43%	39.63%	33.76%
ค่าแรงงาน	0.32%	0.28%	0.20%	0.17%
ค่าธรรมเนียมติดตั้ง	1.56%	4.92%	9.75%	13.97%
ค่าธรรมเนียมให้ใช้	1.24%	1.54%	2.31%	2.52%
ค่าไฟฟ้า				
-สถานีสถาน	2.24%	1.95%	1.44%	1.30%
-ผสมสายโทรศัพท์เคลื่อนที่	0.78%	0.68%	0.46%	0.38%
ค่าอะไหล่	-	-	-	0.17%
ค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มรวม	71.31%	66.80%	53.79%	52.27%
ค่าใช้จ่ายบางส่วน				
ค่าแรงงาน	2.31%	2.05%	1.43%	1.40%
ค่าใช้จ่ายรวม	26.38%	31.15%	44.78%	46.33%
ค่าใช้จ่ายบางส่วนรวม	28.69%	33.20%	46.21%	47.73%
ค่าใช้จ่ายรวม	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

ศูนย์วิจัยและพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย